

VEČERNI LIST

Posamezna številka 60 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Cene po pošti:

za celo leto . R 84-

za pol leta . R 42-

za četrt leta . R 21-

za 1 mesec . R 7-

Za Ljubljano mesečno 7-

Uredništvo in uprava:

Kopitarjeva ulica št. 6

Uredn. telefon št. 50

Sporazum med Jugoslavijo in Italijo dosežen?

LDU Lyon, 15. aprila. (Brezlično.) V San Remu se bode obravnavalo tudi jadransko vprašanje.

LDU Lyon, 15. aprila. (Brezlično.)

Iz Rima se poroča, da je sporazum med italijansko in jugoslovansko vlado glede jadranskega vprašanja že dosežen. Manjka mu edino še sankcija vrhovnega sveta.

Angleško delavstvo proti komunistom.

Dunaj, 13. aprila. Današnja »Arbeiterzeitung« priobčuje pismo voditelja angleškega delavstva Hendersohna, pod naslovom: »Anglija in internacionala«. Voditelj angleških delavcev Hendersohn je poslal tajniku internacionalne pisarne v Bernu Huysmansu pismo, v katerem obsoja postopanje radikalnih socialističnih struj, ki skušajo terorizirati komisijo, ki se peča z upostavo internacionalne ter zahtevajo, da se morajo vnaprej izključiti vse skupine, ki niso njim pogodu. Hendersohn zastopa stališče, da mora biti nova socialistična in delavska internacionala delo splošnega kongresa, v njej morajo najti mesta vse proletarske organizacije, ki so stala s splošnimi načeli delavskega gibanja. Vse drugo je separatizem, ki

zanika misel mednarodne združitve in onemogočuje njeno uresničenje. »Britanska delavska stranka — piše Hendersohn — ni pristašica diktature kot akcijskega načela, tudi nimamo želje, da bi jo sprejeli v svoj slovar kot isto- vetno z demokracijo. Zato tudi ne želimo, da bi s pristaši tega nauka sklenili kompromis s tem, da bi sprejeli njihovo frazeologijo o sovjetih, diktaturi ali revoluciji, ki morajo nujno imeti v različnih deželah, različni pomen... Pač pa je britanska delavska stranka pripravljena, sodelovati s socialističnimi in delavskimi strankami drugih dežel, da se upostavi internacionala na temelju svobode taktike, medsebojne tolerance in svobode mišljenja.«

MEDNARODNI ZADRUŽNI SESTANEK.

LDU Lyon, 15. aprila. (Brezlično.) V Ženevi se je vršila seja mednarodne ko- operativne zveze. Zastopanih je bilo 15 držav. Opravičila se je samo nemška dele- gacija, češ, da ne more na pot vsled oku- pacije Frankfurtu. Francijo je zastopal Al- bert Thomas. Na interpelacijo francoske delegacije se je ugotovilo, da ruska misija nima pravice zastopati ruskih zadrug, kajti ona je bila sestavljena na zelo samolasten način od sovjetske vlade.

DOGODKI NA NEMSKEM.

LDU Dresden, 14. aprila. (Dun. KU — Wolff) Iz Hofa došle čete so zasedle Fal- kenstein. Druge čete so zavzele Burgstädt, kakor tudi kraje zapadno od Chemnitze. Mesto samo še ni zasedeno.

LDU Plauen, 14. aprila. (Dun. KU — Wolff) Hoelz je izginil iz Falkenstein in se je baje napotil v Gottesberg. Čete dr- žavne brambe so vkorakale v Plauen, kjer jih je prebivalstvo radostno pozdravljalo. Tudi v Klingental so dospale čete državne brambe.

VOJAŠKA ZVEZA MED FRANCIJO IN BELGIJO.

LDU Pariz, 14. aprila. (Dun. KU — Wolff) Belgijski poslanik v Parizu je izja- vil zastopniku »Petit Journala«, da je pri- čakovati takojšnje vojaške zveze med Francijo in Belgijo.

PLOVBA NA DONAVI.

LDU Budimpešta, 14. aprila. (Dun. KU) Ogrski dopisni urad javlja: Predsed- nik donavske komisije admiral Troubridge je v svrhu orintacije o razmerah do- navskega prometa nastopil potovanje, na katerem so ga spremljevali vsi člani do- navske komisije. Povsod je naletel na po- polno razumevanje in pomoč pristojnih čin- teljev glede liberalne prometne politike. Podonavske države so se pokazale pri- pravljene, dovoliti prosto plovbo tudi osrednjim silam. Jugoslovanska vlada je stavila donavski komisiji na razpolago več- jo količino premoaga. Admiral Troubridge je napravil glede sedanjega položaja do- navskega prometa naslednje izkušnje: V Nemčiji se donavski promet povrača k mi- rovnemu stanju. Avstrija se bori še z raz- nimi ovirami, vendar se kažejo tudi tu zna- ki napredovanja v plovbi. Čehi imajo ve- like načrte in nameravajo ustanoviti v Bra- tislavi konkurenčno luko proti Budimpe- šti, vendar še nimajo lastnih ladij, nego le izposojene. Jugoslovenci imajo pač dovolj premoaga, manjka jim pa prometnih sred- stev. V Rumuniji je plovba precej razvita, vendar še ne tako, kakor v miru.

Širite „Večerni list“!

Socialne krize.

Človeška družba je kakor človeški or- ganizem. Ko se nabere v njem večja množ- na nezdravih kali in snovi, išče vsa ta ne- snaga kakega izhoda, in ako ga ob pravem času ne najde, pride do večje bolezni, pri- de do krize, ki lahko uniči organizem. Pa pridejo zdravniki, študirajo bolezen, pred- pišejo zdravila, predpisujejo dijeta, določijo način življenja, operirajo celo bolni ud, da rešijo celotni organizem in pogosto se jim posreči. Včasih je pa že prepozno prišla zdravniška pomoč, vsej umetnosti se ne po- sreči več rešiti razrušenega organizma. Po- gostoma pa se slišijo po tem besede: Zdrav- niki so ga umorili...

Zgodi se pa tudi, da dobi bolnika v roke padar, ki s kovaškimi kleščami dere zobe in s kuhinjskim nožem operira bol- nika. Bolnikovo trpljenje je neznosno; šele sedaj spozna zdravnikovo vrednost, ki s težavo popravi, kar je padar zagrešil.

Tako, kakor s človekom se pogosto godi s človeško družbo. Nabere se v njej gnulobe, bolezni, socialnih krivic, ki kriče po energičnem in izvežbanem zdravniku in če tega ni — izbruhne kriza — revolucija. Do te mora priti, ako družba mirnim potom ne najde zdravila, ki bi zadostno učinkovalo.

Do nasilne krize mora priti ako ni za- dostnih socialnih reform, to je stalen zgo- dovinski pojav. Toda ta operacija je straš- na. Človeško družbo dobe takrat v roke padarji indijanske sorte, ki z zarjavlimi kleščami pulijo bolno zobovje, ki s krvavi- mi sabljami operirajo bolne ude, ki z og- njem celijo rane, ki s krivico uče pravico, ki s sovraštvom oznanjajo ljubezen. V ta- kih revolucijah se uničuje kultura in go- spodarstvo.

Toda organizem človeške družbe je močnejši, kakor oni človeškega telesa. Telo navadno omaga pod takimi eksperimenti, človeška družba pa si zopet opomore, na razvalinah vzcvete novo življenje. Strasti

same sebe ubijejo, padarji morajo oditi in začne se zopet mirno delo, iz podrtij zra- ste nova kultura, nov socialni red.

Mi živimo v družbi, ki je bolna, živimo pa tudi v dneh ko se odločuje ali bodo trezni zdravniki lečili tega bolnika ali ga bodo dobili v roke padarji, ki bodo po vzgledu ruskih in ogrskih boljševikov z og- njem in mečem, s krvjo in nasilstvom uni- čili ves družabni red, da po strašni kata- strofi vzraste nekaj novega, boljšega. Danes se mase odločujejo za mirno sanacijo, ali za nasilno revolucijo.

Nekateri so obupali, da bi se mirna sanacija mogla izvršiti. Zato hite v tabor revolucije. Razumljivo je njih početje, če vemo, da prihaja vsaka revolucija iz želod- ca — toda ko bi ti — kar jih je pošteno- socialno čutečih — brali zgodovino takih naših remedur, bi se vstrašili svojega de- la. Pred kratkim se je v Ljubljani izrazil ugleden mož iz Prekmurja: »Pri nas se ni treba bati boljševizma, mi smo ga že pre- izkusili, da nimamo več hrepenenja po njem.« To spoznanje prihaja povsod, kjer so bile ljudske množice osrečene s to nasilno remeduro. Spoznanje pride, toda pogosto šele takrat, ko je brez potrebe tekla kri, ko ožgano tramovje ad oculos — jasno do- kazuje množicam, da je le mirno delo za sanacijo socialnih razmer blagoslov in zdra- vilo za človeško družbo.

Kapitalisti v demokratičnih vrstah danes preprečujejo socialne reforme. Parla- mentarno delo ubijajo. Kaka zaslepljenost je v tem početju! Ne nam, sebi zažigajo hi- še, ko s tem ubijajo v narodu vero v sa- nacijo razmer in pode množice v prevrat- ne struje.

Ne zapirajmo si oči! Kriza prihaja! Kdor zavira socialne reforme, tega nesite na gnojnih »tragah« ven — ker sicer bo razjarjena množica z gnojnimi vilami pobi- jala krivce in nedolžne!

Politične novice.

+ Dr. Renner o sprejemu pri papežu. Dr. Renner je v pogovoru z nekim poro- čevalcem izjavil, da je bil v Vatikanu spre- jet z vsemi vladarskim častmi. S papežem je med drugim govoril o določitvi škotij- skih meja in cerkvenopravnih vprašanjih. »Velikodušni dar sv. očeta — je zaključil Renner — je vzbudil v nas globoko hva- ležnost.«

+ Komunistični izgredi v Krapinskih Toplicah. »Hrvat« poroča, da je prišel na Velikonočni ponedeljek v Krapino zagreb- ski komunist in priredil dopolne pred cer- kvijo nenapovedan javni shod. Nahujskal je ljudi tako, da so grozili z ubojem kap-

lanu in župniku, ko sta hotela govoriti, a došla orožnika so dejansko napadli. Tla komunistom je že dolgo pripravljala kopa- lišni zdravnik Novak, čegar odstranitev zahteva sedaj celokupno meščanstvo.

+ Zmagal frankovcev v Bakru. »Riječ« poroča, da je bilo 7. t. m. pri občinskih volitvah v Bakru izvoljenih 7 frankovcev, madjaronov in zajedničarjev ter 3 kandidati naprednega meščanstva in delavstva. Vrh- lunoče sramate pa je, pravi list, »da je reak- cionarna skupina postavila za nositelja li- ste in bodočega župana dr. Bataglarija, ki se je kot Khuenovec onemogočil že pred 25 leti, a je sedaj v Jugoslaviji doživel novo vstajenje.« — Kakor znano, so v Hrv. Pri- morju vedno nosili zvonce svobodnjaki — današnji demokrati.

LISTEK.

Pred sodbo.

Bajka sedanjosti. — France Bevk.

Dvorana, v kateri delijo pravico, je podobna štirioglatemu zabojčku, svetle- mu, toda brez okrasov, kot stavek, s katerim je izrečena sodba.

Sodniki v črnih oblačilih so resni in trdi kot postava, ki je bila zapisana še tedaj, ko je živel človeštvo drugačno življenje, kot ga živi danes. Ljudski sod- niki, ki so zato tu, da radi svojega usmi- ljenja in radi usmiljenja božjega lažejo, da zadostne pravici, ki leži v človeški ve- sti, razmišljujejo okostenelo uganko, ki drži tehnično v svoji železni roki.

Pred sodbo stoji človek. Mlad je, skoraj mlečen, s takim obrazom kot ljud- je, ki se imajo vsak hip razjokati. Človek bi mislil, da je vključ svojim dvajsetim letom komaj odrasel materinim prsim.

Zdaj gleda v tla in jedva odgovarja na vprašanja. Obdolžen je umora. Na sodnikovo vprašanje, če je kriv, je priki- mal. Ni bilo dovolj, še z besedo je moral pritrditi. Potem se je pričela križeva pot, ki ne izpusti niti ene postaje, vsako že

prestano bolest ranijo znova, vsak greh pretehtajo še enkrat, da postane v obto- ženčevih očeh smešna nadloga, strah iz- gine, samo cinično se še smehlja.

Kakšna je bila njegova krivda?

Ne vem kje sem slišal o velikemu Marku, ali sem ga celo videl kdaj v svo- jem življenju. Bil je miren človek, dobri- čina, ki ni storil nikomur nič žalega, pri- jazen nasmeh ti je daroval, kadarkoli te je srečal. Taki ljudje so redkokdaj srečni. Kakor žoga, ki jih rabi človeška prešer- nost in pijanost, so. Ni je nerodnosti in ne besede, s katero ne bi preskušali nje- govo potrpežljivost, ki se spočetka sme- lja odkrito, nato topo, slednjič utihne in prenaša vse, komaj da se zgane ta ali ona mišica na obrazu. Naenkrat se ne- kega dne razhudi. Njegov obraz dobi čud- ne poteze, postane rdeč, trepetajoč po vsem telesu. Kaj se je zgodilo dobričini Marku? Ali se zna jeziti Marko? Kako je smešen, če se jezi! Od kje je vzel to- liko poguma? Kako se predrzne, jeziti se! In kot pastir nad žival, ki je postala na- enkrat muhasta, se spravijo nad njega. Vidiš, Marko, kako je tvoja jeza smešna, kako si neumen, če se jeziš. Smej se, to bo bolje! Mi hočemo zabave! Tudi to nas zabava, če se jeziš. — Moj Bog, saj je bil Marku vsak človek prijatelj in kako se je moralo zgoditi, da je postal naenkrat

živina, ki ne razume šal, in je popadel motiko ter ga udaril nemilo po glavi. Vsi so zavpili, vsi so se razkadili, le eden je obležal; Marko je bil morilec.

Tako se je zgodilo. In če sem videl tega mlečnega fanta pred sodniki, sem se spomnil na Marka, ki sedi v ječi in razmišlja čudno človeško pravico. Ljeno zadnje vprašanje in je osramočena in razgaljena zadnja skrivnost obtožen- čeve duše, le zadnja in najgloblja, ki nosi Morda se je tudi ta, ki je jedva odrasel materinim prsim, spomnil nanj. Ko je stav- jedro vsega, ne, zagrmí beseda, porojena iz prastrasti človeškega maščevanja. Ob- sodite ga, morilec je!

Ciničen nasmeh izgine, obtoženca oblije smrti pot, v silobranu se mu od- pro oči, zajoče: »Usmilite se me!«

Ko posluša zagovornikove besede, na- menjene bolj za občinstvo kot za sodni- ke. Ti zro in čutijo, da obtoženec naj- globlje ni povedal, ne zato, ker je hotel zamolčati, ampak, ker se dopovedati ne da.

Pred njimi je vstala naenkrat kri, ki je tožila mladeniča. Bleda postava umor- jenega je stala v solnčni svetlobi. Jasno je bila vidna samo široka, črna rana, ki je pretakala kri.

Sodniki so se pogreznili vase, iz sled- njega je stopil njegov lastni duh in se po-

stavil pred telo; duha ni oblivala groza. In v zboru so vprašali duhovi: Kaj naj storimo?

Umorjeni se je nasmehnil s čudovitim smehom. Nato je počasi dvignil roko. Nje- gov glas ni bil niti šepetanje, niti premi- kanje ustnic. Dejal je: »Jaz sem mu od- pustil. In če sem mu odpustil jaz, čemu bi mu ne odpustili vi?«

Duhovi so molčali. »Čujte,« je dejal umorjeni, »kaj je storil vam?«

»Čujte; on je priznal krivdo? Dobro. Toda lagal je, zakaj enega, najglobljeja ni povedal. Mene niste zaslišali. Jaz ni- sem priznal ničesar in ni prav, če zasli- šate molčalca in niste zaslišali umorjenega, ki mu ni več do laži, in bi lahko govoril čisto resnico. Kakšne so vaše sodnijske postavbe?«

Duhovi so molčali. Umorjeni je izginil, le sled krvi je ostal, nato je izginil tudi ta. Duhovi so stopili za telesa sodnikov in izginili, vrsto zamišljenih obrazov je mučila težka misel. »Ali je kriv, da je umoril...?« se je glasilo vprašanje, staro kot zemlja in kri- vica.

Da so zadostili pravici, zapisani v človeškem srcu in v svojem usmiljenju, so se sodniki zlagali enoglasno: »Ne!«

+ Komunistična stavka v tobačni tovarni se nadaljuje. Poleg delavk je danes prišlo na delo zopet okrog 20 delavcev. Pri tej priliki povemo ponovno, da je stavka res le politična. Mizerne plače, v katerih se nahaja delavstvo, služijo komunistom za povod, da so mogli zagnati delavstvo v štrajk. Krivda komunističnih voditeljev je, da se je razbila enotnost delavskih organizacij v boju za zvišanje plač. To sledi jasno iz grdega in sleparskega postopanja, katerim so hoteli vprizoriti stavko. Lagali so v Zagrebu, kjer so komunisti v večini, ki pa niso hoteli štrajkati, da Ljubljana štrajka, čeprav to ni bila resnica. Ko so tako pognali zagrebške delavce v štrajk, so zopet prišli v Ljubljano in tedaj niso govorili o slabih plačah, marveč le o tem, da naj se stavka iz solidarnosti do drugih. O tem bi se bilo dalo govoriti, ko bi bili komunisti ljubljansko delavstvo prej tudi prašali, predno so začeli štrajke po Hrvaškem. Toda ljubljansko delavstvo je na javnih shodih samo odločno izjavilo, da ne pojde v štrajk, ker je nevarnost, da se tovarna zapre in stroji odpeljejo v Belgrad, kakor so ravno socialni demokratje večkrat govorili po tovarni. Boj za zboljšanje položaja pa bo delavstvo tobačne tovarne tudi brez stavke nadaljevalo in ni dvoma, da bo zmagalo. Škoda je le, da so komunisti s svojo politično stavko razbili enotno postopanje obeh organizacij.

+ Stavka občinskih nameščencev je bila končana 13. t. m.

+ Predelska železnica. Povodom Rennerjevega obiska v Rimu je italijanska vlada obljubila, da bo čim prej dogradila predelsko železnico, da se pospeši dovoz živil v Avstrijo. Avstrijska vlada bo dala italijanski na razpolago nekdanje načrte za predelsko železnico. V tržaški luki bo dobila Avstrija za tovarni in osebni promet precejšnje olajšave.

STAVKE.

LDU Aachen, 14. aprila. (Dun. KU) Wolff) Danes je v Eupenu, Malmediju in Motnjouicu izbruhnila splošna stavka.

LDU London, 14. aprila. (Dun. KU — Reuter) Na Irskem traja stavka dalje. Delo stoji povsod razen v Ulstru.

LDU Salzburg 14. aprila. (Dun. KU) Po tritedenski stavki so krojači po vseh podjetjih začeli zopet delati, ko so ugodili delodajalci njih glavnim zahtevam.

Dnevne novice.

— Zvišana mlevnina. Deželna vlada za Slovenijo je v seji, dne 10. aprila 1920 sprejela naredbo, s katero se določa mlevnina, in sicer: a) za mline na vodo 45 K za 100 kg žita, b) za mline na paro 50 K za 100 kg žita, c) za mline z motornim obratom 57 K za 100 kg žita. Za prašitev ne sme presezati pri izdelovanju moke 2%, pri podelovanju ječmena in prosa v ješprenj, oziroma kašo pa 4% žitne teže. Za dovoz žita s kolodvora in odvoz mlevskih izdelkov na kolodvor se dovolj mlinom 4 K, mlinom, ki imajo lasten tir pa 3.50 K. Posojnina za vrečo in štiri tedne se določa na 1.20 K. Deželna vlada je sklepala o zvišanju mlevnine na temelju predlogov odseka, ki se je s to zadevo po-

drobno pečal, in ki ga je za to izvolila draginjska anketa. V tem odseku so bili zastopani enako lastniki mlinov kakor tudi delavci ter so oboji soglasno zahtevali, da se mlevnina zviša. To zvišanje je deželna vlada dovolila samo za to, da bodo mogli lastniki mlinov ugoditi zahtevam svojih uslužbencev in pa vsled tega, ker mlini vsled pomanjkanja žita večkrat ne obratujejo, uslužbencem pa morajo plačevati tudi takrat.

— Ponarejene nove 400 kronske novčanice. »Trgov. Glasnik« poroča, da so se pojavili v prometu ponarejeni 100-dinarski odnosno 400-kronski bankovci, na katerih je vodeni znak napravljen z oljem, kar se da lahko spoznati po tem, da je papir na potvorjenih bankovcih povsodi enako debel, dočim je pri pravih bankovcih papir na svetlejših mestih tanjši.

— Civilne obleke padlih vojakov. Oddelek za narodno brambo deželne vlade je izdal naslednjo okrožnico: Da se pospeši izročitev civilnih oblek padlih vojakov njih dedičem, naj predlože županstva poimeno političnih okrajnih oblastev vojaški intendantci za Slovenijo najkasneje do 15. maja 1920, sezname vseh v vojski padlih ali vsled pogrešanja mrtvim proglašanih vojakov, ki so oddali svojo civilno obleko bivši avstro-ogrski vojski vojaški upravi. Predložiti je ločene sezname onih, k so oddali obleko pri kakem kadru v Ljubljani ozir. v Mariboru ozir. v Celju ozir. v kakem kraju izven Jugoslavije. Ti sezname naj imajo sledeče razpredelke: 1. ime in priimek; 2. rojstno in naborno leto; 3. domovna občina; 4. čas odhoda k vojakom; 5. vojaški oddelek, h kateremu je odšel (polk in četa); 6. opomba. V opombi naj se zlasti navede, če so dediči že prosili za vrnitev obleke, kam so prošnjo naslovili in če so morda obleko ozir. odškodnino že prejeli. Vojaška intendantca bo čim prejme sezname, poslala vse obleke, ki jih bo mogoče najti, pristojnim županstvom, da jih razdele upravičencem. Slednji se opozarjajo, da nima nikakega smisla priti osebno k intendantci, ker se bo oddajala obleka načeloma le potom pristojnih županstev.

— Varnostne razmere v Zagrebu so se glasom zagrebških listov zelo poslabšale. Na dnevnem redu so tatvine, ropi in umori. Roparski napadi se izvršujejo celo o belem dnevu. Tako sta dva moška v vojaški obleki 12. t. m. ob 10. dopoldne napadla v Dolnji Illici vojaškega uradnika in mu uropala 70.000 kron. Isti dan so prišli v neko branjarjo v Illici trije moški in z orožjem v roki zahtevali denar. Neka slučajno prisotna ženska je začela klicati na pomoč, nakar so roparji zbežali. Policija nobenega teh zlikovcev še ni zasačila.

— Moka v Zagrebu zopet dražja. Dne 12. t. m. se je cena moki v Zagrebu zopet zvišala in stane nulerica 19 K, moka za kuhanje 16 K in krušna moka 15 K kilogram; koruzna moka je po 10 korn kilogram. Obenem so peki zvišali cene kruha za beli kruh na 18 K, za črni na 16 K kilogram. Kam plovemo?

— Cena živil na Češkem. Na Češkem so krizo v prehrani precej premagali. Hleb črne kruha, ki tehta 1 in tričetrt kg, stane 1.60 K do 2 K v češko-slovaški ali okroglo 3 do 4 K v naši veljavi. V tajni prodaji se dobi tudi polbeli kruh po 9.50 K (19 K) in žemlje po 80 vinarjev (1 K 50 v) kos. Moko deli država po 1.66 K (3 K 20 v) kilogram. Seveda država precej doplačuje iz svojega. V tajni trgovini stane kg moke

13 K (26 K). Sladkorja dobi vsaka oseba 1 kg na mesec po 3.40 K (6.60 K). Ostala živila so prosta in primerno dražja: surovo maslo 50 K (100), grah, fižol, leča po 10 K (20 K) kilogram, umetni med in sirup po 6.20 K (12 K) kilogram. Cene se drže že več mesecev na isti višini in ne delajo takih norih skokov, kakor pri nas.

— Vprašanje ženskih srednjih šol na Dunaju. Na Dunaju so ženske srednje šole, ki so vse zasebne, na tem, da se zapro. Kljub temu, da so zvišale šolnino od 300 na 900 in 1200 K, ne morejo zmagovati stroškov. Učitelji in učiteljice dobivajo po 400 do 800 K mesečne plače, s čimer seveda ne morejo živeti. Sedaj so uvedli akcijo za poddržavljenje vseh ženskih srednjih šol.

— Velika potreba nadaljevalnih šol. Nekj dunajski list se peča z veliko škodo, ki jo trpi na svoji temeljni izobrazbi mladina, ki je hodila začasa vojne v šolo. Znanje, ki ga je otrok pred vojno prinesel z ljudske ali meščanske šole, je bilo vse kaj drugega nego je tisto, kar so pridobili otroci v šoli začasa vojne. Ta primanjkljaj bo cel rod tako težko čutil vse življenje, ako tisti, ki so v to poklicani, ne bodo poskrbeli, da se ta primanjkljaj kolikor mogoče nadomesti. To nalogo morajo prevzeti nadaljevalne šole, ki se morajo kolikor mogoče izpopolniti in razširiti. Obvezni obisk nadaljevalne šole se mora raztegniti na vso mladino — razen one seveda, ki obiskuje druge šole — do 18. leta starosti. Predvsem pa se morajo preosnovati nadaljevalnošolski sveti, da bodo imeli več zmisla za potrebe in koristi delavske mladine.

— Zahteve zasebnih uradnikov na Hrvaškem. »Savez priv. namještenika« v Zagrebu zahteva 100—60% doklad na plače tako, da se odstotki pri višjih plačah znižujejo. Delodajalci ponujajo zvišanje 80 do 40%. Pogajanja se nadaljujejo.

— Avstrijsko katoliško šolsko društvo je imelo 11. t. m. na Dunaju svoj redni občni zbor, na katerega je poslal papežev nuncij Agna Serra papeževu pozdravno in v vzpodbudno pismo. Društvo šteje 107.000 članov. Zbor je sprejel resolucijo, v kateri zahteva: Bodóča državna ustava naj zagotovi svobodo pouka in vzgoje, fakultativno versko šolo ter zajamci in zavaruje versko-nabožni pouk in vzgojo; šolska preosnova naj ne zavrže vsega dosejdanega, marveč naj se izvede v zmislu organskega razvoja tega, kar je postalo zgodovinsko; v šolskopreosnovne komisije naj se v primerem številu pokličejo tudi katoliški strokovnjaki; katoliški stariši se pozivljajo, da sodelujejo v društvi starišev, ki so se osnovali za šole.

— Splošno bolniško zavarovanje v Avstriji. Avstrijska vlada je predložila narodni skupščini zakonski načrt, glasom katerega se raztegne bolniško zavarovanje na vse mezdne delavce; poslej spadajo pod obvezno bolniško zavarovanje tudi kmetijski in gozdni delavci, javni državni, deželni in občinski nastavljenici, posli, hišniki, delavci, ki so zaposleni v domači obrti, potem osebe, ki so zaposlene pri več gospodarstvih, oziroma danes tod jutri tam, kakor n. pr. domači učitelji, domače šivilje in perice itd.

— Dom za dojenčke zgradi Udruga učiteljic v Zagrebu, ki ima poseben odsek »za našo deco«. Ta odsek, ki je izredno marljiv, je že pred 12 leti ustanovil »jaslice« za dojenčke, a ta je že davno premajhen. Zemljišče za novi dom je že kupljeno, z zgradbo doma prično še letos. Stroške upajo pokriti z dobrodelnimi prireditvami in prostovoljnimi prispevki.

— Sadovi kina. V Zagrebu se dan na dan dogajajo slučajni, da 10 do 14 letni dekčki izmikajo gospodinjam ali drugim ženskam na trgu ali ulici denarnice ter zbeže z njimi. Ženske kriče, a ljudje love malega zmorniča. Takih prizorov je vsak dan več. To so uspehi vzgoje, ki jo dobiva poulična mladina v kinu.

— Valute dne 14. aprila na zagrebški borzi: dolarji (100) 14.800 K; avstrijske krone (100) 67 K; leji (100) 262 K; levi žigosi (100) 185 K; carski rublji (100) 200 K; češkoslovaške krone (100) 205 K; francoski franki (100) 1040 K; napoleonorji (1) 565 K; nemške marke (100) 290 K; italijanske lire (100) 610 K.

Ljubljanske novice.

Ij P. Z. »Ljubljana«. Danes to čeno ob pol 20. uri zelo važna vaja mešanega zbora. Vse pevki in pevci!

Ij »Nobenega policijskega stražnika ni takrat, kadar bi moral biti.« Pod tem naslovom smo dne 10. t. m. prinesli poročilo o sodni razpravi proti Karlu Notarju, ki je okradel orož. stražmojstra Vovka. Na koncu je rečeno, da je bil Vovko obsojen za to na 4 mesece ječe. To je seveda pomota. Karl Notar, ki je Vovku ukradel črno zimsko suknjo in eno žensko jopico, je bil obsojen na 4 mesece težke ječe. To moramo popraviti, da ne bo g. orož. stražmojster Vovko, ki je bil okraden, povrhu še trpel na ugledu radi take napake.

Razne novice.

r Sto let elektrodinamike. Kmalu bo sto let tega, kar je znameniti matematik, naravoslovec in filozof Francoz Andrej Marija Ampere objavil svojo elektrodinamično iznajdbo, ki je velikega pomena v nadaljnjem razvoju in izkoriščevanju električne sile. Po njem je imenovana tudi enota za merjenje električnega toka »amper«, kakor so jo določili na mednarodnem posvetovanju v Parizu l. 1885. Kako učen je bil ta fizik, je vidno iz tega, da je bil že z dvajsetim letom profesor v Bourgu, potem v Lyonu in naposled na pariškem vseučilišču. Rojen je bil v l. 1775 v Lyonu, umrl pa je v Marseillu v l. 1836.

r V Parizu se vsekako ceneje ženijo in možijo ko pri nas. Nekj francoski list našteva, da stane svatba in stanovanjska oprema v Parizu pri skromnih zahtevah najmanj okoli 24.240 frankov. Kalkulira pa tako-le: Štirje šopki po 60 frankov stanejo 240 frankov; zaročni prstan 2000 frankov; dva poročna prstana 200 frankov; nova obleka za ženina, klobuk in čevlji 1000 frankov; poročna obleka za nevesto s pajčolanom in atlasovimi čevlji 2000 frankov; njena skromna dota brez čipk in vezenin 3000 frankov; salonsko pohištvo, imitacija Ludovika XV., 4000 frankov; obednica, nizozemska imitacija, 3000 frankov; spalnica, slog Ludovika XIV., 4000 frankov; kuhinja in shramba 1500 frankov; pojedina za 50 oseb je preračunjena na 2500 frankov; deset izvoščkov po 80 frankov, napitnina itd. itd. Vsega vkup torej okoli 24.240 frankov. — Pri nas bi take svatbe, stanovanjske opreme, bale za nevesto in ženina nihče ne napravil za ta denar.

r Ženin s 27 otroki. V mestecu Cryptal Springsu v ameriški državi Missouri, je nedavno tega poročil dvakratni vdovec s 27 otroki vdovo z 11 otroki. Ženin, ki je videl Abrahama že pred nekoliko leti, je imel 16 otrok že iz prvega zakona. Druga njegova žena, bivša vdova, je pripeljala v hišo iz prvega zakona 5 otrok in mu rodila še 6 nadaljnjih potomcev. Nova družina bo torej štela poleg očeta in matere nič manj ko 38 sinov in hčera, izmed katerih je več oženjenih in omoženih in imajo že otroke, tako da bo cela družina štela več ko sto duš.

r Kdo vse stavka. »Matin« je prinesel minuli teden naslednji dve poročili: Otroci, ki so peli na koru v cerkvi v Verdunu-sur-le-Doubs, so stopili v stavko nekoliko minut pred prvo majo. Zahtevali so zvišanje plače za 10 centimov od maše. Ker so župljani nemirno čakali na začetek službe božje, je moral župnik ugoditi njih zahtevi. — V Grenoblu so ondan začeli stavkati konjederci, ki jih plačuje mesto. Zahtevajo tri franke namesto 1 in pol franka za ulovljenega psa na ulici. Ker ulove dnevno navadno po 30 psov, pomeni izpolnitev njih zahteve zvišanje njih plače za 45 frankov na dan.

NAŠIM DRUŠTVOM IN SOMIŠLJENIKOM!

Ali ste že naročili

»NAŠA POTA«

I. in II. zvezek?

Naj ne bo med nami nikogar, ki ne prečita te zbirke! Socialno vprašanje postaja vsak dan silnejše in socialna borba vsak dan izrazitejša.

V dobi socialnih prevratov in krivih socialnih prerokov bo zbirka vsakemu dobrodošla ter mu bo zvest kašipot v vrtincu sedanjih dni.

Naroča se pri Slovenski krščansko-socialni zvezi v Ljubljani. I. zvezek stane 4 K, II. 8 K, s poštnino 50 vin. več.

Denar se mora poslati naprej.

Narodno gledališče.

15. aprila četrtek: »Saloma-Slepici«. Abonement B.

16. aprila petek: »Golgota«. Abonement E.

17. aprila sobota: »Saloma-Slepici«. Abonement A.

18. aprila nedelja popoldne: »Trnjulčica«. Abonement izven.

18. aprila nedelja zvečer: »Saloma-Slepici«. Abonement izven.

19. aprila ponedeljek: »Golgota«. Abonement B.

20. aprila torek: zaprto.

21. aprila sredo: »Saloma-Slepici«. Abonement C.

Marijonetno gledališče.

Četrtek, 15. aprila: »Obuti maček«, ob 5. uri popoldne.

Odgovorni urednik Jože Rutar.

Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«, Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.

Pred sodbo stoji mož, podoben hijeni. Ta primera žali dostojanstvo človeka in žal mi je, da jo moram zapisati. Zakaj, če bi olupil njegovo zdravo, rejeno zunanost, bi se prikazala prihuljena zver, ki stika po mrhovini.

Tudi nekaj risa je v njem, skritega v posebnem kotu njegovega značaja, lisičje pretkanosti, ki gleda iz slednje besede, kretnje in pogleda.

Zdi se mi, da ni še nikoli objel človeka in se zjokal na njegovih prsih, da ni še nikoli popestoval nikogar v svojih mislih. Kot da so ljudje zato tu, da jih oslepari, kot da je oblast zato postavljena, da jo prekanji.

Nikogar ni umoril, nikogar ni okradel, nikogar ni zapeljal; tam stoji, pravičnik med pravičniki, poštenjak med poštenjaki. Samozavesten in ohol, kot številke, ki ga obtežujejo; dolgo vrsto števil, ki so enake druga drugi, kakor trgovske postavke.

»Tu sem. Obsodite me! Kdo me obtežuje? Kaj sem storil? Ali sem trgoval z živim mesom? Ali ne živim pošteno z delom svojih rok?«

Sodniki bero iz njegovih pogledov. On se smehlja v svoji pretkani notranjosti: »Kje je postava, ki bi me kaznovala? Za morilce je postava, zame jo ni... Jutri bom prost...«

Sodniki so se izgubili v se, vsa dvorana je pobleдела, vrsta duhov je gledala mračno v prizor. Prišli so tožitelji. Dolga

vrsta bledih, izsušenih obrazov je bila, ki je šla z upognjeno hojo in govorila s podhrtevajočim glasom. Možje s predpasnikom, rokavi, zavahanimi za delo in mrakom na licih, žene z večno skrbjo na obrazu, otroci brez mladosti.

»Zakaj nas niste zaslišali, vi sodniki, ki nas mučite, če v svoji bedi prestopimo meje vaših postav?«

»Prisilil nas je, da smo stavkali in da smo preklinjali, in so se naše družine spremenile v pekel...«

»Prisilil nas je, da smo kradli, dvomili v pravičnost Boga, pustili hčere, da so se vlačile...«

»Da smo obupavali in se starali, klicali smrt nad naše otroke; da smo storili največjega vseh grehov... Moril nas je, kradel nam je celo življenje, goljufal...«

Ni greha, ki bi ne bil imenovan od te dolge procesije, ki je prišla skozi ena vrata in odhajala skozi druga. Otroci so bili belo oblečeni in so nosili lilije v rokah, le njih oči, vprte v globino človeške uganke, so govorile.

Sodniki so se zdrznili. Blede konture dvorane so zapustile svojo prejšnjo izrazitost, vse je bilo kot prej.

Čakali so vprašanja.

»Ali je kriv, da je umoril... okradel... ogoljufal...?«

Ni bilo teh vprašanj. To pot je bila laž postava. Pravica je ostala zaklenjena v človeških srcih. Ta, ki je imel obraz hijene, je stopil smehljaje na prosto.